

ЗАЛЕЖНІСТЬ КОЕФІЦІЄНТА ПУАССОНА ВІД ПУСТОТНОСТІ ГІРСЬКИХ ПОРІД

Крючков Анатолій Іванович

доцент, к.т.н.

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Бахтин Анатолій Ігорович

аспірант

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Ключові слова: коефіцієнт Пуассона; температура; пустотність; коефіцієнт пористості; гірська порода.

Keywords: Poisson's coefficient; temperature; voidness; coefficient of porosity; rock

При визначенні пружно-деформаційних властивостей гірських порід важливою характеристикою окрім модулів загальної деформації, модуля нормальної пружності, коефіцієнтів в'язкості і стиснення є коефіцієнт Пуассона. Коефіцієнт Пуассона є характеристикою речовини і характеризує зміну поперечних розмірів тіла при деформації розтягу.

В (табл.1) представлені експериментальні значення [1] коефіцієнта Пуассона від коефіцієнта пористості (K_p). Коефіцієнт пористості визначається за рівнянням (ф.1) [1]:

$$K_p = \frac{p}{1-p} \quad (1)$$

де: K_p – коефіцієнт пористості чи приведена пористість ґрунту; p – пористість середовища, $p = \frac{\rho_{ТВ} - \rho_{Л}}{\rho_{ТВ}}$; $\rho_{ТВ}$ – щільність масивного сухого льоду, кг/м³

(917 кг/м³); $\rho_{Л}$ – щільність льодового утворення, кг/м³.

В даному випадку коефіцієнт пористості є характеристикою пустотності гір-

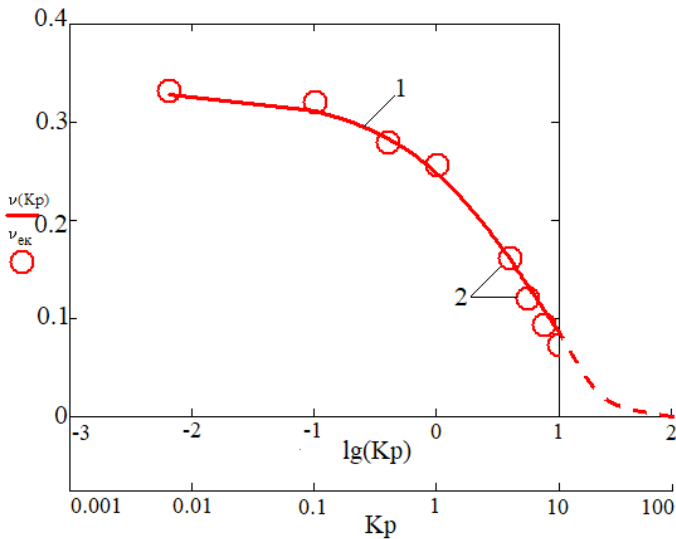
таблиця 1

Залежність коефіцієнта Пуассона від коефіцієнта пористості для сухих пористих сніжно-льодових утворень (при $T = -10 \div -15$ °C) [1]

K_p	0,0065	0,1	0,4	1	4	5,5	7,5	10
$\nu_{ек.}$	0,332	0,32	0,279	0,257	0,162	0,121	0,093	0,073

таблиця 2
Результати розрахунків

Параметри	Значення
v_{max}	0,332
v_{min}	0,073
θ_{Kp}	6,4
σ_{Kp}	4,5

Рисунок 1
Аналітична залежність значень коефіцієнтів Пуассона від коефіцієнта пористості гірського масиву побудована за результатами розрахунків: 1 – аналітична залежність коефіцієнтів Пуассона побудовані за рівнянням (ф. 2); 2 – експериментальні значення коефіцієнтів Пуассона [1]

ських порід, що досліджуються. Під пустотністю гірської породи необхідно розуміти всі види пустот (мікропори, пори, тріщини, порожнини), незалежно від їх форми, взаємного розташування і умов утворення.

Проведений аналіз показав, що експериментальна залежність представлена в (табл. 1) може бути описана аналітично.

Залежність такого типу представлена в наступному вигляді (ф.2):

$$v(K_p) = (v_{max} - v_{min}) \left\{ \exp \left[- \exp \left(\frac{\lg(K_p) - \lg(\theta_{Kp})}{\lg(\sigma_{Kp})} \right) \right] \right\} + v_{min} \quad (2)$$

де: v_{max} – максимальне встановлене значення коефіцієнта Пуассона; v_{min} – мінімальне встановлене значення коефіцієнта Пуассона; K_p – коефіцієнт пористості; θ_{Kp} – параметр залежності, який відповідає максимальній інтенсивності

переходу порід з великою щільністю до менш щільних; σ_{Kp} – визначає діапазони переходу порід з великою щільністю (пористістю) до менш щільних.

Параметр, що визначає діапазони переходу порід з великою щільністю (пористістю) до менш щільних розраховується за (ф.3) та (ф.4).

$$\sigma_{Kp} = \frac{\ln(-\ln y)}{K_p - \theta_{Kp}} \quad (3)$$

$$y = \frac{v^{EK}(K_p) - v_{min}}{v_{max} - v_{min}} \quad (4)$$

Значення розрахункових параметрів приведені в (табл. 2).

Використовуючи рівняння (ф.2), розраховані значення коефіцієнта Пуассона від коефіцієнта пористості. Результати розрахунків представлені на рисунку (рис. 1).

Враховуючи, що експериментальні точки лягають з невеликим відхиленням на аналітичну криву (рис.1) можна зробити висновки:

Досліджувана експериментальна закономірність може бути описана аналітичною залежністю (ф.2);

Ця залежність може бути використана для всіх гірських порід, коефіцієнт пористості яких знаходиться в інтервалі ($K_p=0,0065 - 10$).

Література

1. Фролов А. Д.. Электрические и упругие свойства мерзлых пород и льдов. Пушино.: ОНТИ ПНЦ РАН, 1998.. – 515 с.